

PÕHIKOO LI ÕPPEKAVA

Otepää Gümnaasium

1. Sissejuhatus

1.1. Otepää Gümnaasiumi põhikooli õppekava (edaspidi kooli õppekava) on koostatud põhikooli riikliku õppekava ning põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 alusel.

1.2. Kooli õppekava on kooskõlas Otepää Gümnaasiumi arengukavaga ning sellest lähtub kooli hariduseesmärkide teostamine ning õppe- ja kasvatustöö korraldus. Õppekavas kirjeldatakse eelkõige kooli ja piirkonna eripärast tulenevaid õppe rõhuasetusi ja tegevusi õppekava täitmiseks.

1.3. Otepää Gümnaasiumi põhikooli õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest. Üldosas esitatakse kooli väärtused ning õppe- ja kasvatusesmärgid, kooli eripära ja õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, õppekorraldus, õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus, hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord, õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus ning õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted.

1.4. Ainekavad on õppekavas esitatud lisadena ja nendes on õppeainete õpitulemuste ja õppesisu kirjeldused esitatud klassiti. I kooliastme ainekavad on esitatud ühtselt (Lisa 1) ning II ja III kooliastme õppekavad ainevaldkonniti: keel ja kirjandus (Lisa 2), kunstained (Lisa 3), liikumisõpetus (Lisa 4), loodusained (Lisa 5), matemaatika (Lisa 6), sotsiaalsained (Lisa 7), tehnoloogia (Lisa 8), võõrkeeled (Lisa 9) ning valikainete ainekavad (Lisa 10).

2. Kooli väärtused ning õppe- ja kasvatusesmärgid

2.1. Meie missiooniks on vastata ühiskonna ootustele kooli õppekava täites. Loomes avatud ja turvalise õpikeskkonna, kus iga laps saab areneda õppimist väärtustavaks, keeleliselt väljendusrikkaks, enastjuhtivaks ja meeskonnatööd tundvaks inimeseks. Meie põhitaotlus on tagada Otepää Gümnaasiumi lõpetajale tugevad akadeemilised põhiteadmised ja -oskused ning üldoskused järgmistel haridustasemetel ja eluks toimetulekuks.

2.2. Otepää Gümnaasiumi koolikultuuri iseloomustavad neli põhiväärtust, mida järgivad õpetajad ja õpilased ning toetavad lapsevanemad.

VASTUTUS - Me vastutame oma sõnade, otsuste, käitumise, kohustuste ja arengu eest, peame kinni tähtaegadest ja kokkulepetest, seame pingutustnõudvaid eesmärke, rakendame täielikult oma teadmisi, oskusi ja võimeid.

ÕPIRÕÕM - Me tunneme rõõmu teada saamisest ja uutest oskustest, me kasutame aega süvenemiseks ja pühendumiseks, oskame õppida eksimustest ja vigadest, väärtustame koostööd, me hoolime, toetame ja tunnustame teineteist.

TRADITSIOON - Meile on tähtis eesti keele ja kultuuri ning kooli traditsioonide hoidmine, me käitume viisakalt ja ühiskondlikke käitumisnorme järgides.

INNOVATSIOON - Me oleme paindlikud ja ettevõtlikud, toetame häid ideesid ja algatusi ning kaalutletud muutusi ja uuendusi, oleme avatud kogukonnale.

2.3. Riikliku õppekava alusväärtused ja kooli põhiväärtused annavad raamistiku juhtimisele, õpi- ja õpetamiskäsitusele, koolisisese ja välissuhete tasandi käitumisele ja suhtlusele, õppe- ja kasvatustöö eesmärkidele ning õpiprotsessi ja õpikeskkonna kujundamisele.

2.4. Õppekeskkonna, st kooli- ja õpikeskkonna loomisel arvestatakse koolipere, uuemate teadusuuringute ja positiivsete haridusuuenduste kogemustega ning seda, et tänapäevaste õppemeetodite rakendamiseks on vajalik paindlik aja- ja ruumikasutus ning rikkalik õppe- ja abivahendite varamu.

2.5. Kool loob õpilasele eakohase, positiivselt mõjuva ning arendava vaimse ja sotsiaalse õpikeskkonna, kus tähtsustatakse üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi.

HOOLIVUS - Luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus, sõbralikkus ja heatahtlikkus; märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi ja õpiedu; toetatakse üksteist ja keskkonna jätkusuutlikkust.

INIMVÄÄRIKUS JA SALLIVUS – Austatakse inimõigusi; koheldakse kõiki eelarvamusteta ja õiglaselt nende eneseväärikust ning isikupära austades; tagatakse võrdne võimalus õppida võimetekohaselt; hoidutakse eneseusu vähendamisest ja riskikäitumisest.

LUGUPIDAMINE JA VASTUTUSTUNDLIKKUS – Austatakse ennast ja teisi, kokkuleppeid ning emakeelt ja kultuuri; koolipere liikmed ja teised õpetuse ja kasvatuses seotud osalised suhtlevad lugupidavalt, viisakalt ja üksteise seisukohti arvestavalt.

AUSUS JA AVATUS – Luuakse õhkkond, mis rajaneb inimeste usalduslikel ja avameelsetel suhetel; ollakse avatud vabale aramusvahetusele, sealhulgas kriitikale; toetatakse häid mõtteid ja positiivseid uuendusi; kujundatakse läbipaistev ja korrastatud teabekeskond, kus kehtivad avaliku kommunikatsiooni head tavad, väärtustatakse informeeritust ja kooliavalikkusele vajaliku info andmist.

DEMOKRAATIA JA AKTIIVSUS – Jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigust ja vastutust; luuakse võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises, paikkonna ja koolipere traditsioonide hoidmises ja arendamises, tegutsedes nii ükski kui ka koos kaaslastega.

2.6. Valdkondlikes ainekavades tuuakse valdkonna aineõpetajate koostöös vajadusel välja õppeprotsessi tausta iseloomustavad tingimused, st punkti 2.5. vaimse ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise täpsustused valdkonnaspetsiifikast lähtuvalt.

2.7. Kool loob õppimist soodustava, tervisliku, turvalise ja avatud füüsilise õpikeskkonna:

- 1) ruumid, kooliõu, rajatised ning nende sisustus ja sisseseade on turvaline ja tervist kaitsev;
- 2) on olemas kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt;
- 3) õppe seisukohast on tagatud otstarbekas ja esteetiline rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus; õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat;
- 4) õppeks kasutatakse aktiivselt klassiruumivälist koolikeskkonda ja kooli ümbruses asuvaid võimalusi õppetöö läbiviimiseks ning tehakse koostööd avaliku, äri-, ja kolmanda sektori organisatsioonide ja eraisikutega;
- 5) õppevara on eakohane, vajaduspõhiselt kohandatud ja esteetilise väljanägemisega ning kasutatakse ka nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja –vahendeid.

2.8. Koolis töötakse riikliku õppekava aineülesete eesmärkide toetamise nimel, st pädevuste kujundamine ja lõimimine on kõigis ainevaldkondades toimuva õppe, koolikeskkonna kujundamise ning huvi- ja tunnivälise tegevuse ühine eesmärk. Lõiming saavutatakse õppetegevuses erinevate ainevaldkondade õppeainete metoodilise ühisosa järgimisel, õppeainete kattuvate teemade, ühiste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil (nt ainevaldkonnasisesed või- ülesed uurimistööd, loovtööd, projektid) või õpetades ajalist kooskõla järgides. Põhilised lõimingu võimalused kajastuvad ainekavades õpitulemuste tabelis õppesisu lahtris. Lõimingu aluseks olevad üldpädevused (kultuuri- ja väärtuspädevus, sotsiaalne ja kodanikupädevus, enesemääratluspädevus, õpipädevus, suhtluspädevus, ettevõtlikkuspädevus, matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus ja digipädevus) ja läbivate teemade (elukestev õpe ja karjääri planeerimine, keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus) pädevused on sõnastatud kooliastmeti õpilase

teadmiste, oskuste ja väärtushoiakute arengut kirjeldavate pädevussuutlikkustena, mis omavahel moodustavad sisulise terviku kolmes valdkonnas:

- 1) ennastjuhtiv ja vastutustundlik õpilane;
- 2) õppimist väärtustav ja suhtlemispädev õpilane;
- 3) ettevõtlik ja meeskonnatööd tundev õpilane.

Peamised pädevust kujundavad õppeained	I KA	II KA	III KA
	ENNASTJUHTIV JA VASTUTUSTUNDLIK ÕPILANE:		
Kõik õppeained, eelkõige klassijuhatamine ning inimese-ühiskonnaõpetus	-õpib ennast tundma, oma tugevaid ja nõrku külgi leidma -väärtustab positiivset suhtumist iseendasse	-teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides, vajadustes -väärtustab positiivset mõtlemist	-on adekvaatse enesehinnanguga -usub iseendasse, kujundab oma ideaale -tunneb oma vajadusi ning on avatud enesearendamisele
Klassijuhatajatund	-oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel, väärtustab aktiivset vaba aja veetmist	-oskab oma aega otstarbekalt planeerida -on leidnud endale sobiva harrastuse	-oskab oma tegevusi ja aega otstarbekalt planeerida ning suunamisel järgida
Kõik õppeained	-oskab oma tegevust planeerida	-oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada	-oskab tegevust eesmärgistada, kavandada, planeerida, teostada ja mõtestada põhimõttel ideest teostuseni, analüüsib enda tööprotsessi ja – lõpptulemust
Kõik õppeained	-on viisakas, tunneb ja järgib esmaseid viisakusnorme -suudab arvestada tegevuses tagajärgedega -täidab lubadusi -mõistab, et antud lubaduse täitmine peab olema jõukohane	-tunneb ja järgib kooli kodukorras määratletud ühiselu norme -tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, ei jää üksikõikseks, kui neid eiratakse -suudab oma eksimusi näha ja tunnistada ning oma tegevust korrigeerida - mõistab lubadustega kaasnevaid kohustusi -peab kinni kokkulepetest	-järgib üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, ei jää üksikõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires -juhib, hindab ja korrigeerib oma käitumist -võtab endale vastutuse oma tegude eest -peab kinni tähtaegadest, nii suulistest kui kirjalikest kokkulepetest
Liikumisõpetus, inimeseõpetus, loodusained	-tahab olla terve, hoolitseb oma tervise ja välimuse eest -tunneb rõõmu liikumisest -hoiab puhtust ja korda	-väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest -kavandab igapäevaellu aktiivset liikumist	-väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi -võimaldab riskikäitumist -on füüsiliselt aktiivne

	-oskab ilu märgata ja hinnata -huvitub loodusest, oskab looduses käituda	-teab ja järgib hügieeni ja puhtuse nõudeid - väärtustab elurikkust, käitub loodust hoidvalt	
Inimese- ja ühiskonnaõpetus, keel ja kirjandus, kunstiained	-teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt, teab eesti rahvakombeid -tunneb riigi, kodukoha, kooli sümboleid ning teab nendega seostuvaid käitumisreegleid	-väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas -väärtustab kunstiloomingut -tunneb riigi, kodukoha, kooli sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid	-tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa eesti keele ja kultuuri säilimisele ja arengule -väärtustab eesti rahvus- kirjandust ja rahvapärimust -peab lugu kunstist ja kultuuripärandist
Inimese- ja ühiskonnaõpetus, klassijuhatamine, uurimusliku õppe ained	-oskab ohutult liigelda -oskab ohuolukorras abi kutsuda -teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda, ning on valmis seda tegema	-teab, kuidas ohuolukorras käituda ning õnnetusjuhtumeid ära hoida -teab, kuidas ennast ja teisi õnnetusjuhtumite korral abistada ja ohuolukorras abi kutsuda või lihtsamaid esmaabivõtteid kasutada	-võldib ohuolukordi -oskab ohuolukorras, õnnetusjuhtumite korral abi anda või abi kutsuda ning pöördub abi saamiseks turva- ja terviseriskide ning-probleemide korral
Ühiskonnaõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogia, kunstiained	-käitub teadliku tarbijana -mõistab materjalide ja töövahendite säästliku kasutamise vajalikkust	-väärtustab säästvat eluviisi, käitub säästliku tarbijana -oskab oma aega ja raha planeerida -kasutab materjale ja töövahendeid säästlikult	-mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning elab ja tegutseb keskkonda säästes
ÕPPIMIST VÄÄRTUSTAV JA SUHTLUSPÄDEV ÕPILANE:			
Kõik õppeained klassijuhatajatund	-tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest -oskab häälestada end ülesandega toime tulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada -oskab õppida üksi, paaris ja rühmas - oskab end tutvustada ja arvamust avaldada	-huvitub õppimisest -oskab tähelepanu keskendada õppeülesannete täitmisele, oskab suunamise abil kasutada eakohaseid õpivõtteid olenevalt õppeülesande iseärasustest -oskab ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada	-on teadmishimuline -suudab keskenduda õppeülesannete täitmisele ning valida, kombineerida ja kasutada iseseisvalt õpivõtteid õppeülesannete lahendamisel, -on ülesannete täitmisel põhjalik -suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada ning väärtustab kokkuleppel põhinevat suhtlusviisi
Kõik õppeained, eelkõige keel ja kirjandus ainevaldkonna ained	-oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-	- hangib erinevatest allikatest vajalikku teavet, oskab seda tõlgendada, kasutada ja edastada ning	-mõtleb süsteemselt, loova ja kriitiliselt -suudab mõista ja tõlgendada erinevaid tekste

	kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda -suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi ning nende aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada - tunneb õigekirjareegleid	leida vastuseid oma küsimustele -oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste, luua eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlus-situatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõista suulist kõnet - tunneb ja järgib õigekirjareegleid	-väärtustab õigekeelsust ja väljendusrikast keelt
Kõik õppeained, eelkõige loodusained ja uurimusliku õppeained	-oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid	-osaleb digitaalses sisuloomes (pildi, teksti loomine ja kasutamine) -oskab arvutiga vormistada tekste järgides vormistusnõudeid -oskab kaitsta oma privaatsust ja digitaalset identiteeti - oskab hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, kasutada seda õppimiseks, andmekogumiseks -suudab hinnata info asjakohasust ja usaldusväärsust	-osaleb digitaalses sisuloomes (pilt, tekst, multimeedium) -suudab tehnikat eesmärgipäraselt ja võimalikult riskita kasutada -kasutab õppimiseks ja andmekogumiseks digivahendeid, austab intellektuaalomandit- kasutab korrektset viitamist
Eelkõige ainevaldkonna võõrkeeled õppeained	-mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid äraõpitud väljendeid ja lihtsamaid fraase	-tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsest ja lihtsat infovahetust tuttavatel rutiinsetel teemadel	-valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste
Eelkõige matemaatika ja loodusained, kõik õppeained	-arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades -leiab õpetaja suunamisel infot loodusteaduste kohta	-on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoscuse ning tunneb ja oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades -oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida loodusteaduslikku teavet, huvitub looduse uurimisest	-suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist -sõnastab loodusteadustega seotud uurimisküsimusi, kavandab ja korraldab

			uuringut ning teeb tõendus põhiseid järeldusi
Kõik õppeained	-analüüsib juhendamisel oma teadmisi ja oskusi ning selle põhjal oma õppimist	-juhendamisel seostab omandatud teadmisi varemõpituga -analüüsib oma teadmisi, oskusi ja motiveeritust ning selle põhjal oma edasist õppimist	-oskab õppida, seostada teadmisi ja oskusi varemõpituga
ETTEVÕTLIK JA MEESKONNATÖÖD TUNDEV ÕPILANE:			
Ühiskonnaõpetus, ettevõtlikkusõpe	-teab ameteid oma kodukohas, seostab vajalikud oskused ametitega	-omab üldist ettekujutust töömaailmast, seostab isikuomadusi ja ameteid	-hindab enda huve ja sobivust erinevateks ametiteks -oskab leida edasiõppimis- võimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu
Ettevõtlikkusõpe, kunstained, käsitöö ja kodundus, tehnoloogia	-tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest ja tegevusest, leiab ülesandele loovaid lahendusi -väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi	-on loov, uuendusmeelne ja ettevõtlik -oskab oma võimeid ja võimalusi arvestada, ideid luua ja ellu viia -suudab end kunstivahendite abil väljendada -suudab korraldada sündmusi ja neist osa võtta	-on ettevõtlik, näitab algatusvõimet ja vastutab tulemuste eest -arendab oma loovvõimeid, suudab ennast loominguliselt väljendada -suudab mõtestada ja reflekteerida enda ja kaasõppijate loovtegevust
Kõik õppeained, eelkõige inimese- ja ühiskonnaõpetus	-peab lugu oma perekonast, klassist ja koolist -teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida	-mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena -tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi - hoiab usaldusväärseid suhteid	-mõistab oma rolli oma riigi aktiivse kodanikuna, on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust - suhtub inimestesse lugupidavalt ja eelarvamusteta
Kõik õppeained	-oskab tegutseda koos teistega, paaris ja rühmas, arvestada kaaslaste vajadustega -oskab kaaslast kuulata, tänada ja abistada	-mõistab koostegutsemise väärtust ning läbirääkimise ja kompromisside vajalikkust, arvestades ühist eesmärki -oskab suunamise abil kasutada eakohaseid paaris- ja rühmatöövõtteid ning konfliktide lahendamise võtteid olenevalt õppeülesande iseärasusest või vajadusest -on meeskonnatöös julgestav, kaaslaste head saavutust märkav ja tunnustav, vajadusel ülesandeid delegeriv	-teeb koostööd teistega erinevates situatsioonides ja õpikeskkondades, suudab võtta juhirolli -märkab, innustab ja veenab asjakohaselt kaaslast ühistegevuses - suudab konfliktiolukordi lahendada -suudab koostööpartnerite tagasisidet vastu võtta ning oma käitumist vastavalt teiste tähelepanekutele muuta

Kõik õppeained, uurimusliku õppe õppeained	-oskab koostöö tulemuste edastamiseks kasutada etteantud digikeskkondi	-oskab kasutada arvutit ja interneti suhtlusvahendina järgides samu väärtus-põhimõtteid nagu igapäevaelus -oskab kasutada koostööks meedia- ja tehnoloogia vahendeid	-kasutab koostööks ja probleemilahendusteks sobivaid meedia- ja tehnoloogiavahendeid
Kõik õppeained	-õpib küsimusi küsima -märkab probleeme, oskab neid sõnastada ning neile lahendust pakkuda	-oskab eriliiki küsimusi küsida, teha vahet faktil ja arvamusel ning oskab oma arvamust väljendada, põhjendada ja kaitsta -teab probleemide üldisemaid lahendusviise ning leiab lahendusi	-planeerib ja lahendab igapäevaeluga seotud probleeme, hindab lahendusi ning teeb põhjendatud otsuseid -lahendab loovalt esile kerkinud probleeme nii iseseisvalt kui ka rühmas

2.9. Lõiming ning pädevuste kujundamine ja tagasisidestamine kavandatakse õpetaja töökavas õpitulemuste, teemade ja õppesisuga seotult. Õpetaja koostab töökava vajadusel kolleege kaasates. Pädevuste kitsendamiseks ja kohandamiseks saab õpetaja kasutada riikliku õppekava üldpädevuste sõnastusi. Lõiming ja pädevuste kujunemine saavutatakse kokkuvõtlikult järgmiselt:

- 1) igapäevases koolielus õpetajate ja teiste kooli töötajate isiklik eeskuju;
- 2) kooli sümboolika kasutamine, kooli ruumide ja infograafika esteetilisus, lähiümbruse ja virtuaalkeskkondade kasutamine; ohutus- ja hügieeninõuete ning kodukorra nõuete täitmine; koolimeedia kajastused, erinevad näitused ja väljapanekud;
- 3) suhtlemisviisid koolikeskkonnas, õpilaskonna kaasamine koolielu otsustusprotsessidesse õpilasesinduse kaudu;
- 4) õpetajate koostatud õppematerjalid; külalisõpetajate tunnid või kohtumised erinevate valdkondade inimestega;
- 5) õppekäigud, loovtööd;
- 6) liiklusõpetuse ja karjääriõppe korraldamine ning karjääriinfo/-teenuste pakkumine;
- 7) aineõppe protsessis teadlikult juhitud töö pädevustega, sh õppeaine õpitulemuse ja pädevussuutlikkuse kattuvuse teadvustamine, koostöiste tundide ja e-õppe läbiviimine, kohaste tööviiside ja ülesannete kasutamine, kujundava hindamise rakendamine; väärtuskasvatuse metoodika rakendamine, kusjuures pädevuste komponentide omandamine toimub reflekteeritult koos harjutamise ja kinnistamise võimalustega ning õpilase enesehindamisena;
- 8) huvitegevus (kavandamine huvitegevuse plaaniga); traditsiooniliste ürituste, koolielu sündmuste korraldamine; kogukonna ja peredega koostöö;
- 9) erinevate haridusprogrammide rakendamine;
- 10) valdkondlike ainekuude korraldamine.

Igaks õppeaastaks kavandatakse ainekuud. Ainevaldkonnakuu tegevused lõimitakse ümber keske teema ning viiakse läbi kooli-, kooliastme- või klassiülesste ja grupitegevustena praktiliste tööde, projektipäevade, loengute vm sobivas vormis. Tegevuste kavandamine ja korraldamine toimub õpilaste ja vanemate või kogukonna liikmete ning töörühmade kaasabil ja koostöös. Ainekuu jooksul on teiste ainete õpetajatel võimalus siduda ainekuu temaatika ainetundide tegevusse.

Ainevaldkonnad on seotud järgmiste kesksete teemadega:

- „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ - loodusained
- „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ – sotsiaalsed
- „Tehnoloogia ja innovatsioon“ - tehnoloogiaained

„Tervis ja ohutus“ – liikumisõpetus
„Kultuuriline identiteet“ – emakeel ja kirjandus
„Teabekeskond“ – matemaatika ja uurimuslik õpe
„Meediakasutus“ – võõrkeeled
„Väärtused ja kõlblus“ – kunstiained
Läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ on õppeaastat läbivad.

3. Kooli eripära

3.1. Kooli eripära peegeldavad lisaks kooli eesmärgiseadele ja väärtustele kooli sümboolika, traditsioonid ning õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused ja õppekorraldus.

3.2. Kooli sümboolikana on kasutusel lipp, müts, logo ning kooli hümn, mille statuut on kirjas kooli kodukorras ning kirjeldused kooli kodulehel.

3.3. Koolil on enam kui 300-aastane ajalugu. Otepää Gümnaasium oli esimene eestikeelne maagümnaasium Eestis. Peame tähtsaks head väljendusoskust ja kirjakeele korrektset valdamist, väärtustame gümnaasiumiharidust maapiirkonnas ning oleme osalised eesti kultuuriruumi loomisel. Otepää Gümnaasium kui kool Eesti talvepealinnas soodustab õues sportimist ja talisporti ning tulenevalt Otepää mitmekesisest maastikust on õpe seotud kohaliku loodusega. Kohaliku hariduselu minevik ja tänapäev ning kooli uurimisalane tegevus on eksponeeritud kooli muuseumis. Tähistame Eesti Vabariigi aastapäeva, emakeelepäeva koos õpilastööde konverentsiga, Eesti lipu päeva ning meediaringi abil kajastatakse kultuuriloolisi sündmusi. Võtame osa laulupidudest, tantsupidudest, võistlustest ja konkurssidest ning rahvatantsu ja koorilaulu huviringide tegevus tipneb oma kooli tantsu- ja laulupeoga. Oma kooli tunnet suurendavad kooli sünnipäev, Otikeste pidu, Otude ristimine, jõulupidu, kevadpidu ja lõpupeod.

3.4. Mitmekesiste õppimisvõimaluste ja õpikogemuste pakkumiseks korraldatakse koostööpartnerite külalistunde ja õpitubasid. Teadmised pannakse proovile viktoriinides, ainekonkurssidel ja –olümpiaadidel. Projekte kavandatakse õppeaasta jooksul lisanduva teabe alusel (rahvusvahelised, üleriigilised ja maakonna projektikonkursid, toetusfondide tähtjad).

3.5. Kool kavandab ja viib läbi õppe-eesmärgilisi õues õppimise ainetunde, paarist õppetunnist kuni tervet õppepäeva hõlmavaid õppekäike ning väljasõite haridus-, teadus-, mälu- ja kultuuriasutustesse/-keskustesse. Need õppe-eesmärgilised tegevused sisaldavad ainetevahelist lõimumist ja arendavad pädevusi. Igas klassis toimub õppeaastas vähemalt kaks aineülest õppekäiku. Õppe-eesmärgilised tegevused planeeritakse klassiti õppeaastapõhiselt õppekäikude plaanis. Õppekäike rahastatakse täielikult või osaliselt kooli eelarvest või lastevanemate poolt ning erinevate projektide kaudu. Klassiekskursioon on üldjuhul ühe- või kahepäevane lapsevanemate ja õpilaste ning klassijuhataja koostöös kasvatusesmärkide saavutamiseks korraldatud klassi ühisüritus. Üldised nõuded õppekäikude ja väljasõitude klassijuhatajate ja aineõpetajate koostöös kavandamiseks ja klassiekskursioonide korraldamiseks kajastuvad Otepää Gümnaasiumi õppekäikude juhendis.

3.6. Kool korraldab õppeaastas vähemalt kaks e-õppe päeva, ühe I poolaastal ja teise II poolaastal. Õpetajatele toimuvad e-õppe päeval töökoosolekud või koolitus, õpilastele võimaldab õppimine e-õppe toel

- 1) kasutada õppimiseks elektroonilisi õppematerjale või luua ise õppeülesandeid;
- 2) kasutada erinevaid tehnilisi võimalusi veebipõhiseks tööks üksi, paaris või rühmas;
- 3) saada e-juhistest tuge iseseisva töö tegemisel;
- 4) esitada iseseisva õppe töid elektrooniliselt ja saada õpetajalt tagasisidet.

4. Õppe ja kasvatuse korraldus

4.1. Õppe- ja kasvatustöö korraldamisel lähtub kool olulistest põhimõtetest.

- 1) Õppeaasta kestuse ja õppepäevade arvu, õpilase nädalakooormuse, päevakava kehtestamisel võetakse aluseks põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatu ning järgitakse haridus- ja teadusministri kehtestatud koolivaheaegu.
- 2) Õpetus ja kasvatus kavandatakse süstemaatiliselt ja põhjalikult, et toimuks piisavalt teadlik eesmärkide poole pürgimine, kaasava hariduse põhimõtete järgimine.
- 3) Pööratakse järjekindlalt tähelepanu õppekoormuse ea- ja jõukohasusele, sh koolivälisele õppimisele ja õpilase enesejuhitud õppimisele (nt kodused tööd ja tegevused interneti õppimiskeskondades), et vältida ülesannete kuhjumist ja kiirustamisest tekkivat ülekoormust ning võimaldada õppijale aega puhkuseks ja huvitegevuseks.
- 4) Arvestatakse õpilaste huvidega, st eeskätt õpilaste võimalusi teha iseseisvaid valikuid, nende eest vastutada ning teadvustada paremini nii oma huvisid kui võimeid.
- 5) Õpiprotsessi kujundamine on õpetaja vabadus, st õpetamise viisi, õppimist soodustavate õpitegevuste, materjalide ning kujundava hindamise viisi ja vahendite valikut.

4.2. Õppeaasta on jaotatud kolmeks perioodiks ehk õppetrimestriks. Trimestrites on kokku 175 õppepäeva (35 nädalat).

4.3. Koolis on õpe korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse üldjuhul kogu õppeaasta vältel.

4.4. Õppepäev on kalendripäev, mil õpilane päevakava alusel osaleb kohustatud õppes. Õppepäev võib toimuda e-õppe või distantsõppe päevana, õppekäiguna, matkana, eksamikonsultatsiooni-päevana, kooliüritusena või projektipäevana. Distsantsõpe on eriolukorrast tulenev kahel või enamal õppepäeval virtuaalses keskkonnas korraldatud õpe. Distsantsõppe korraldus kajastatakse kooli kriisiplaanis.

4.5. Õppepäeva korraldamise põhivormiks on tunniplaani alusel toimuv õppetund. Õppija autonoomia ja õppe individualiseerimise suurendamiseks on õppeprotsess üldjuhul jagatud kaheks osaks: õpilase vahetu juhendamine kontakttunnis ja iseseisev õpe, mida juhendatakse kontakttundide ja e-päeviku kaudu. Õppetunnid toimuvad sõltuvalt aine nädalatundide arvust paaristundidena (pikad tunnid) ja ükskute ainetundidena (lühikesed tunnid). Kontaktõppe ja iseseisva õppe jaotus tundides on järgmine (ajalise jaotuse aluseks on Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ette nähtud õppetunni arvestuslik pikkus 45 minutit):

- Pikk tund: 85 minutit kontakttunnina ja 5 minutit õpilase iseseisev õpe;
- Lühike tund: 40 minutit kontakttunnina ja 5 minutit õpilase iseseisev õpe.

4.6. Õppetunni kontaktõppe läbiviimise koha valib õpetaja - see võib toimuda koolimajas, kooli territooriumil ja väljaspool kooli territooriumit.

4.7. Iseseisval õpiajal täidetavate ülesannete sooritamise aja ja koha võib õpilane üldjuhul ise valida, välja arvatud juhtudel, kui kooli ja kodu koostöös on lapse vajadustest lähtuvalt otsustatud teisiti. Kui õpilane ei täida järjepidevalt iseseisva õppe ülesandeid, siis rakendub temale kohustus teha neid koolimajas pärast õppetundide lõppu või aineõpetajaga vahetus kontaktis õpiajal/konsultatsioonis. Kui õpilane eksib järjepidevalt iseseisvate ülesannete täitmisel, suunatakse ta toe pakkumiseks samuti aineõpetaja juurde konsultatsiooni.

- Iseseisvat tööd saab õpilane koolipäeva jooksul sooritada erinevatel aegadel, näiteks võib iseseisva õppe ülesandeid sooritada enne õppetundide algust, pika pausi ajal või pärast tunde. Valikuvõimalus toetab õpilase kujunemist ennastjuhtivaks õppijaks, sest õppija saab ise oma õppimise protsessi ajaliselt planeerida.

Iseseisva õppe ülesannete sooritamiseks on koolikeskkonnas loodud õpipesad (nt koridorides, puhkeruumis, raamatukogus). Iseseisvalt lahendamiseks antud ülesanded on eelnevalt juhendatud ja hiljem tagasisidestatud.

- Alklassides toimub iseseisvate õpiülesannete lahendamine koolis pärast õppetundide lõppu pikapäeva õppimistunnis või kodus. Oluline rõhuasetus selles protsessis on lisaks ülesannete lahendamisele ka esmaste õpioskuste omandamisel.

4.8. Iseseisva õppe üldised põhimõtted

Õpilasele antud iseseisva õppe ülesanne on üks osa terviktunnist ja täiendab õpetajaga vahetus kontaktis läbi viidud tegevusi tunni seatud õpieesmärkide saavutamiseks. Õpetaja pakub õpilasele vajadusel iseseisva töö tegemiseks väljaspool kogu klassiga toimunud õppetundi nõustamist, nt juhendab õpiajal ja/või konsultatsioonis või annab juhendavaid selgitusi e-päeviku kaudu. Iseseisva õppe ülesande andmisel lähtub õpetaja järgmistest põhimõtetest:

- Iseseisev töö on osa tunnist ja otseselt seotud konkreetse õppetunni teema ning õpieesmärkidega. Näiteks lähtuvalt tunni sisust saab õpetaja kasutada ümberpööratud klassiruumi meetodit, kus õpilane tutvub õppematerjaliga iseseisvalt enne tundi ning tunnis keskendutakse juba ühiselt kõik koos arutelule või praktilistele tegevustele. Või kui õpetaja soovib järgneva tunni alguses keskenduda iseseisvalt tehtud tööde tulemuste analüüsimisele ja õpikohtade arutamisele (mitte võtta eraldi aega tööde kontrollimiseks), palub õpetaja iseseisva töö esitada varasemalt enne järgmist tundi, et õpetajal jääks aega tööde tagasisidestamiseks (nt kui õppetund on õpetajal reedel, siis võib ta paluda õpilastel esitada iseseisvad ülesanded kolmapäevaks). 5-minutiline iseseisva õppe ülesanne võib hõlmata näiteks tagasiside andmist tunni või lühikest enesekontrolli käsitletud teema osas; sõltuvalt tunni teemast ja eesmärgist võib 5-minutilise iseseisva õppe ülesande liita ka kahe tunni peale kokku ehk anda ülesande, mille täitmine võtab aega keskmiselt 10 minutit.

- Iseseisvalt tehtav töö on õpetaja poolt tunnis juhendatud, nii et õppija teab, mida ja kuidas õppida, kust leida vajadusel lisamaterjale. Õppijal on võimalik saada ka töö tegemise protsessi kestel tekkinud küsimustele vajadusel juhendamist, nt õpiajal/konsultatsioonis või e-päeviku kaudu.

- Iseseiseva töö kirjelduse märgib õpetaja e-päevikusse õpilasele jäetavate ülesannete lahtrisse, tähistades selle tunnitöö märgiga.

Vajadusel kasutab õpilane iseseisva töö lõpetamiseks lisa-aega tunnivälisel ajal.

4.9. Kodune töö erineb tunni teemaga seotud iseseisvast tööst pikemaajalise kestuse ja suurema mahu poolest. Selle peamine eesmärk on arendada õpilaste enesejuhitud õppe tervikprotsessi läbiviimise oskust ja toetada erinevate üldpädevuste edenemist: nt õpilane peab harjutama, kuidas jaotada koduseks tööks antud ülesanne vajadusel väiksemateks õppeühikuteks või etappideks, kuidas planeerida aega, leida vajalikku lisateavet erinevatest allikatest, lahendada probleeme (õpipädevus); protsessi käigus õpilane loeb teabe- ja ilukirjandust, kasutab korrektset ja õiget keelt (suhtluspädevus); õpilane seab eesmärgi, korraldab ühistegevusi, arendab koostööoskusi (ettevõtlikkuspädevus); õpilane suhtleb ja teeb koostööd erinevates digikeskkondades (digipädevus) jms. Koduse töö andmisel lähtub õpetaja järgmistest põhimõtetest:

- Õpetaja veendub, et õpilastel on ülesande täitmiseks olemas vajalikud oskused ning töö juhised on selged ja arusaadavad.

- Tähtsajad tehakse teatavaks üldjuhul õppeperioodi alguses ja märgitakse e-päevikusse koduse töö alla.

- Õpilased teavad õppeperioodi alguses õpetaja konsultatsiooniaegu, kust saada vajadusel nõustamist ja juhendamist.

- Õpilastele võib pakkuda valikuid teema, vormi või tegevusviisi osas, suurendades nii õpimotivatsiooni ja toetades iseseisvat otsustamist.

- Kodusele tööle järgneb üldjuhul tagasiside, kas suuline või kirjalik, hindeline või sõnaline kirjeldus. Selle võib anda õpetaja, kaasõpilane või õppija ise enesehindamise kaudu.

Kodused tööd on näiteks: raamatute lugemine, uurimuste või projektide läbiviimine, temaatiliste esitluste koostamine, vaatluste tegemine, intervjuude korraldamine ja läbiviimine, raamatukogus info otsimine jms.

Esimeses kooliastmes, 1.-3. klassis, on õpilastel igal nädalal klassijuhatajatund, mis on suunatud koostöisele õppimisele ning sotsiaalsete ja emotsionaalsete oskuste ning väärtuspädevuse arengut taotletavate õpitulemuste saavutamisele. Lisaks kasutatakse klassijuhatajatunni ressursi päevakajaliste jm küsimuste arutamiseks, klassisündmuste kavandamiseks ja informaatika teemaelementide õppimiseks ja harjutamiseks. I kooliastmes õpetatakse kunsti ja tööõpetust lõimitult.

4.10. 4. klassi õpilased õpivad klassiõpetajate juhendamisel, 5.- 6. klassis õpetavad aineõpetajad. Õpilastel on II kooliastmes igal nädalal klassijuhatajatund, mis on suunatud koostöisele õppimisele ning sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste ning väärtuspädevuse arengut taotletavate õpitulemuste saavutamisele. Lisaks kasutatakse klassijuhatajatunni ressursi klassis/koolis hetkel oluliste teemade käsitlemiseks, klassisündmuste kavandamiseks ja reflekteerimiseks ning informaatika teemaelementide õppimiseks ja harjutamiseks. Digioskused lõimitakse õppetöösse. 4. ja 5. klassis toimub liikumisõpetuse tundide raames joogaõpe (1 tund nädalas).

4.11. Õpilastel on III kooliastmes igal nädalal klassijuhatajatund mis on suunatud karjääriõppele ning sotsiaalseid suhteid toetavate oskuste kujunemist taotletavate õpitulemuste saavutamisele. Lisaks kasutatakse klassijuhatajatunni ressursi klassis/koolis hetkel oluliste teemade käsitlemiseks, klassisündmuste kavandamiseks ja reflekteerimiseks, õpimotivatsiooni ja õpivalikute tegemise jõustamiseks ja informaatika teemaelementide õppimiseks ja harjutamiseks. Digioskused lõimitakse õppetöösse.

4.12. Põhikooli tunnijaotusplaani õppeaineti ja klassiti:

KOOLIASTMED	I			II			III		
KLASSID	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
eesti keel	7	6+1	6	4+2	4	3+1	2	2	2
kirjandus					2	2	2	2	2
A-võõrkeel			3	3	3	3	3	3	3
B-võõrkeel						3	3	3	3
matemaatika	3+1	4	3+1	4+1	4+1	5	4+1	4	5
loodusõpetus	1	1+1	1+1	2	2	3	1+1		
geograafia							1	2	2
bioloogia							2	2	1
keemia								2	2
füüsika								2	2
ajalugu					1+1	2	2	2	2
inimeseõpetus		1	1		1	1	1	1	
ühiskonnaõpetus						1			2
muusika	2	2	2	2	1	1	1	1	1
kunst ja tööõpetus	3	3	3						
kunst				1	1	1	1	1	1
käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus				2	2	1	2	2	1
liikumisõpetus	2	3	3	3	3	2	2	2	2
KOKKU	19	20	22	22	25	28	28	30	31

klassijuhatamine/ informaatika 1.-8.kl	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ettevõtlikkusõpe					1				
KOKKU	20	23	25	25	28	30	30	32	32

4.13. Koolis õpitakse A-võõrkeelena inglise keelt, õpe algab 3. klassis. B-võõrkeelena õpitakse vene või saksa keelt, õpe algab 6. klassis. B-võõrkeele valib õppekavasse kool, arvestades kooli võimalusi. B-keele valiku teeb õpilane koos vanematega 5. klassi kolmanda trimestri kevadel B-keele valiku vormi täites ja keeleõppe soovi kinnitades.

4.14. Koolile riikliku õppekavaga antud vaba tunniressurssi (tunnijaotusplaanis märgitud tumedama värvitaustaga) on kasutatud järgmiselt:

- 1) 1.-9. klass klassijuhatajatunni (1 nädalatund) läbiviimiseks;
- 2) 5. klassis ettevõtlikkusõppe (1 nädalatund) õpetamiseks;
- 3) Lisatunnid vaba tunniressursi arvelt on kasutatud järgmiselt (tunnijaotusplaanis märgitud plussiga):
 - 2. ja 6. klassis eesti keelele (1 nädalatund) ja 4. klassis eesti keelele (2 nädalatundi);
 - 1., 3., 4., 5. ja 7. klassis matemaatikale (1 nädalatund);
 - 2., 3. ja 7. klassis loodusõpetusele (1 nädalatund).

4.15. Otepää Gümnaasiumi õppekavas on tehtud erisusi riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete nimetustes ja õppemahtudes.

- 1) I kooliastmes õpetatakse riikliku õppekava õppeaineid kunst ja tööõpetus lõimitud õppeainena kunsti- ja tööõpetus.

4.16. Tuginedes Haridusvaldkonna arengukavale aastateks 2021 – 2035, Põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele ja Põhikooli riiklikule õppekavale arvestab Otepää Gümnaasium kooli õppekava välist õppimist või tegevust Otepää Gümnaasiumi õppekava täitmisena tingimusel, et see võimaldab saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratletud õpitulemused. Kooli õppekava välise õppimise või tegevuse täpsemad tingimused ja kord on kirjeldatud kooli õppekava välise õppimise või tegevuse arvestamise korras.

5. Õpilase arengu ja õppimise toetamine

5.11. Õpetajad, klassijuhatajad ja tugispetsialistid jälgivad õpilase arengut ja toimetulekut koolis, selgitavad välja õpilase individuaalsed õpivajadused ning tagavad õppe kohandamise õpilase vajaduste kohaselt. Kodu on kooli partner laste arengu toetamisel.

5.12. Õpilasele korraldatakse vähemalt üks kord õppeaasta jooksul **arenguveestlus**, millesse kaasatakse õpilase vanem või eeskostja. Arenguveestluse korraldab klassijuhataja kooli arenguveestluste korrast lähtuvalt.

5.13. Õpilase mitmekülgset arengut toetab kooli **huvi- ja tunniväline tegevus**, mis lähtub kooli õppekava eesmärkidest. Huvi- ja tunnivälise tegevuse eesmärgid on

- 1) õpilaste arengupotentsiaali leidmine ja arendamine;
- 2) vaba aja võimetekohane ja huvipakkuv sisustamine;
- 3) lisateadmiste ja oskuste andmine;
- 4) traditsioonide ja ühtsustunde loomine.

Huvi- ja tunniväline tegevus toimub koolis järgmistes valdkondades: huvialaringid, üritused, haridusprogrammid ja õpilasesinduse tegevus. Iga õppeaasta algul valitakse klassijuhatajatunnis klassi esindajad õpilasesindusse (1.-5. kl ÕEKE ja 6.-12.kl ÕE) ning rakendatakse tööle vastavalt õpilaste soovidele ja kooli võimalustele huviringid. Üritused ja sündmused kavandatakse poolaasta kaupa huviplaanina, mis avalikustatakse kooli kodulehel. Otepää gümnaasium on liitunud haridusprogrammidega. Huvi- ja tunnivälist tegevust koordineerib koolis huvijuht.

5.14. Õppija arengut ja õppekava rakendumist toetab **kooli raamatukogu**, varustades õpilasi, õpetajaid ja lapsevanemaid õppe- ja kasvatustegevuseks ning enesearendamiseks vajaliku kirjanduse ning materjalidega. Kooliraamatukogu toetab

- 1) õpilaste lugemishuvi tekkimist ja püsimist;
- 2) teabe kasutamise oskustega seotud pädevuste väljakujunemist;
- 3) õpilaste iseseisvat õppimist ja silmaringi laienemist;
- 4) ainetundide ja sündmuste läbiviimiseks sobivat keskkonda pakkudes.

5.15. Koolis töötab **pikapäevarühm** 1.– 4. klassi õpilastele. Pikapäevarühm tegutseb kõikidel koolipäevadel. Pikapäevarühm

- 1) korraldab ja koordineerib õpilaste tegevust pärast tundide lõppu (treeningud, ringid, sihipärased vahelduvad tegevused ruumis ja õues, raamatukogu kasutamine, söömine);
- 2) suunab õpilased kodutööd tegema ja vajadusel abistab;
- 3) kujundab iseseisva töö harjumusi;
- 4) loob ja hoiab häid suhteid koolikaaslaste vahel, pakkudes lapsele pärast tundide lõppu turvalist koolikeskkonda.

Pikapäevarühma tegevust juhib ja koordineerib pikapäeva-õpetaja ning teda toetavad tegevuste läbiviimisel algklasside abiõpetajad.

5.16. **III kooliastmes** sooritavad õpilased **loovtöö**, mille eesmärgiks on täiendada ja kinnistada õpi- ja uurimisioskust. Loovtöö sooritatakse III kooliastmes, üldjuhul 8. klassis. Õpilane teeb loovtöö individuaalselt või kollektiivselt (grupis 2-3 õpilast). Loovtöö teema valik toimub järgmiselt:

- 1) õpilane valib teema lähtudes enda huvidest ja võimetest ning kooli võimalustest. Õpilast abistab klassijuhataja;

Õpilane valib endale juhendaja. Kui õpilane ei suuda juhendajat leida, määrab selle kooli direktor, olles eelnevalt läbi rääkinud õpetajaga. Loovtööl võib olla üks või mitu juhendajat, töö põhijuhendaja peab olema Otepää Gümnaasiumi töötaja. Loovtöö vormistatakse vastavalt kooli kirjalike tööde vormistamise juhendi nõuetele. Kool korraldab õppeaastas kaks õpilastööde kaitsmist, üks I poolaastal ja teine II poolaastal.

Loovtööd hinnatakse mitmeeristavalt „arvestatud“ või „mittearvestatud“, sooritusläävend on 50%.

Loovtöö liigid ja ülesehitus, juhendamine, koostamise ja hindamise korraldus ning HEV õpilastele rakendatavad erisused loovtöö koostamisel ja hindamisel on täpsemalt kirjeldatud Otepää Gümnaasiumi loovtöö juhendis.

5.17. **Karjääriõppe, sh karjääriinfo ja –nõustamise** kaudu arendatakse õppija teadlikkust iseendast ja oma võimalustest ning kujundatakse tema karjääri kujundamise pädevusi. Õpilastel aidatakse koguda, analüüsida ja organiseerida enesekohast ning töömaailma, õppimisvõimaluste ja elukutsetega seotud infot, samuti teha valikuid, seada eesmärgid ja otsustada. Kutse- ja karjääriteemaatikast käsitletakse loengute, vestlusringide, seminaride ja õppekäikude vormis, kaasates inimesi koolikogukonnast, Tagasi Kooli vms projekti raames ning koostöös Eesti Töötukassa Karjäärikeskuse karjäärinõustajatega. Karjääriõpetus toimub klassijuhatajatundides, ettevõtlikkusõppe tundides ja ainetundides.

5.18. Kooli ülesandeks on viia läbi laste **liikluskasvatust** ning liiklusseadusest lähtuvalt on liikluskasvatuse eesmärk valmistada õpilasi ette ohutuks liiklemiseks ja kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid:

- 1) kellel on ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda;

- 2) kellel on teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina;
- 3) kes hoiduvad käitumast inimesi ohustavalt ning liiklust takistavalt.
- 4) Liikluskasvatuse teemad on lõimitud aineõpetusse ning klassijuhatajatundidesse. 4. klassis õpetatakse liiklusõpetust huviringina, mille sisuks on erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine. Samuti saavad õpilased ettevalmistuse jalgrattaeksamiks.

5.19. Vajadusel annab õpetaja õpilasele õppetunnis diferentseeritud ülesandeid või tagab väljaspool õppetunde täiendava juhendamise **konsultatsioonis** õppeaines enesetäiendamiseks ning õpilasvõistlusteks, eksamiteks ettevalmistamiseks. Konsultatsioonide toimumise märgib aineõpetaja oma konsultatsioonipäevikus, mille avab iga kooliaasta algul Stuudiumi ringipäevikuna.

6. Tuge vajavate õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

Kool lähtub õppe korraldamisel kaasava hariduse põhimõtetest. Tulenevalt õpilase individuaalsest vajadusest tagatakse õpilasele võimetekohane õpe ja vajalik tugi õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös.

6.1. Kõikide õpilaste arengu jälgimisel, toetamisel ja individuaalsete vajaduste märkamisel on suur roll kooli tugispetsialistidel.

6.2. Tugispetsialistide ülesanded on järgmised:

HEV koordinaator (HEVKO) toetab ja juhendab õpetajat haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel ning teeb õpetajale, vanemale ja direktorile ettepanekuid edaspidisteks õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega.

Logopeed toetab õpilase arengut, aidates kaasa kõne nende valdkondade arengule, mis on vajalikud õppekava omandamiseks. Logopeed osaleb erivajaduste väljaselgitamisel, logopeedilise abi planeerimisel ning korraldamisel. Teeb koostööd kooli juhtkonnaga, õpetajate, lapsevanemate ja erialaspetsialistidega, et leida parimad võimalused lugemis-, kirjutamis- ja kõneraskustega õpilaste õpetamiseks. Vajadusel teeb ettepaneku individuaalse õppekava rakendamiseks. Logopeed selgitab välja kõneravi vajavad põhikooliosa õpilased. Erilise tähelepanu all on esimese klassi õpilaste õpiabi vajaduste väljaselgitamine.

Sotsiaalpedagoog osaleb HEV õpilaste väljaselgitamisel, tegeleb nende peredega, abistab õpilasi isiklike ja sotsiaalsete probleemide lahendamisel ja jälgib koolikohustuse täitmist. Sotsiaalpedagoog osutab abi HEV õpilaste klassikollektiiviga kohanemisel, teeb ennetavat tööd koolikiusamise valdkonnas ja abistab konfliktsituatsioonide väljaselgitamisel ning lahendamisel.

Eripedagoog viib läbi esmase hindamise lapse õpitase ja toevajaduse kindlakstegemiseks. Seab lähtuvalt uuringutulemustest eesmärgid uueks õppeaastaks. Planeerib ja viib läbi eripedagoogi tunde vastavalt kokkulepitud tunniplaanile. Valmistab ja kohandab vastavalt vajadusele metoodilist materjali. Täidab HEV-õpilasega seotud dokumentatsiooni. Nõustab õpetajaid seoses individuaalse arengu jälgimise kaardi ja individuaalse õppekava koostamisel ning sobilike õppevormide rakendamisel. Nõustab lapsevanemaid seoses HEV-õpilase arengu toetamisega. Teeb koostööd teiste lastega tegelevate spetsialistidega.

Psühholoog teeb koostööd õpetajate ja teiste tugispetsialistidega õpilase abi- ja toetusvajaduse väljaselgitamiseks ning hindab õpilase arengut ja toimetulekut õpikeskkonnas eriala kompetentsist lähtuvalt; nõustab ja toetab õpetajat õpilase õppe- ja arendustegevuste planeerimisel ning läbiviimisel, õpilasele sobiva õppemetoodika ja õppevormi leidmisel, sobilike õppematerjalide, abivahendite

valimisel ja kohandamisel; toetab ja suunab õpilast esile kerkinud probleemide lahendamisel ning kavandab ja viib läbi õpilase erivajadusest tulenevalt sekkumisi ning õpilase arengut, toimetulekut ja sotsiaalset tegevusvõimet toetavaid tegevusi individuaalselt või rühmas ning hindab rakendatud meetmete tulemuslikkust; koostöös teiste tugispetsialistidega nõustab kooli juhtkonda, õpetajaid ja kooli töötajaid erivajadustega õpilaste õppe korraldamisel, õpilase vajadusi arvestava arengu- ja õpikeskkonna kujundamisel ja õpilase toetamiseks sobivate meetmete valikul; nõustab erialase pädevuse piires vanemaid ja perekonda lapse arengu ja toimetulekuga seotud küsimustes; teeb vajadusel koostööd meditsiini-, rehabilitatsiooni-, sotsiaalvaldkonna jm spetsialistidega õpilasele vajaliku toe pakkumiseks.

Abiõpetaja abistab tervise-, õpi- ja käitumisprobleemidega õpilasi, kes vajavad suunamist ainetunnis ja koolipäeva vältel. Abiõpetaja töötab erivajadustega õpilastega koostöös õpetajaga, vajadusel tugispetsialistide juhendamisel, et tagada õppeprotsessi efektiivsus tunnis. Teeb koostööd teiste lastega tegelevate spetsialistidega.

6.3. Kool pakub õpilasele, kellel tekib takistusi koolikohustuse täitmisel või mahajäämus õpitulemuste saavutamisel, tulenevalt toe vajaduse mahust kas üldist, tõhustatud või erituge. Toetatud õppimine tagatakse süsteemse lähenemise kaudu õpetajate, tugispetsialistide, abiõpetajate ja teiste spetsialistide koostöös. Õpilase toetamisse on lisaks koolitöötajatele kaasatud tema sotsiaal- ehk lähivõrgustik (vanemad, sugulased, teised õpilasele olulised inimesed) ning vajadusel ka õpilasega seotud koolivälised spetsialistid (lastekaitsepspetsialist, noorsoopolitseinik jt).

6.4. Õpilase õpiraskuste esmane märkaja koolis on õpetaja. Õppetöö individualiseerimisega toetab ta klassis õpilasi, kes vajavad teadmiste ja oskuste omandamiseks muudatusi õpetuses, kasutades järgmisi võimalusi:

- 1) tööjuhendite täiendav selgitamine;
- 2) lisajuhendamine tööde täitmise käigus;
- 3) taju ja mälu toetavad abimaterjalid;
- 4) mahult või raskusastmelt diferentseeritud ülesanded;
- 5) lisaaja võimaldamine tööde sooritamiseks;
- 6) võimalusel rohkem aega teadmiste ja oskuste omandamiseks.

Muudatused õpetuses kannab õpetaja e-päevikusse. Püsiva toe vajaduse korral avab HEVKO õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi, kuhu õpetaja kannab õppetöö erisused ja rakendatud tugimeetmed.

6.5. Aineõpetaja määrab ajutise mahajäämuse korral õpilasele tunnivälise **kohustusliku konsultatsiooni**

- 1) täiendavaks õppimiseks, et saavutada eeldatavad õpitulemused;
- 2) õpetaja juhendatud järelvastamiseks;
- 3) II või III trimestril eelmise trimestrihinde „puudulik“ või „nõrk“ või „mittearvestatud“ parandamiseks.

6.6. Kohustusliku konsultatsiooni rakendamine toimub õpetaja koostatud konsultatsiooniplaani alusel. Aineõpetaja edastab plaani Stuudiumis õpilasele, lapsevanemale ja klassijuhatajale. Pärast õpilase trimestrihinde parandamist saadab aineõpetaja kohustusliku konsultatsiooni tulemusest teatise koos plaaniga HEVKO-le, kes teeb märke õpilase arengukaardile. Kohustuslike konsultatsioonide toimumise märgib aineõpetaja oma konsultatsioonipäevikus.

6.7. Kui õpetaja osutatud õpetuse individualiseerimine ja kohustusliku konsultatsiooni rakendamine ei anna oodatud tulemusi, võimaldatakse õpilasele lisaks ühte või mitut järgmistest tugiteenustest:

- 1) ajutine abiõpetaja tugi ainetunnis;
- 2) tugispetsialistide teenuse rakendamine;
- 3) õpilase suunamine pikapäevarühma (1.- 4.klass);
- 4) õpiabitundide korraldamine individuaalselt või rühmas;
- 5) Tugispetsialistid korraldavad HEV õpilaste vajadustest lähtuvalt koostöökohtumisi, kaasates vajadusel vestlusesse lapsevanemaid / lapse seadusliku esindaja, klassijuhataja, aineõpetajaid, ja teisi lapsega tegelevaid spetsialiste.

6.8. Kui kooli tagatud üldine tugi ei anna õpilase arenguks soovitud tulemusi, on nii koolil kui lapsevanematel võimalus pöörduda koolivälise nõustamiskeskuse poole täiendavate soovitude saamiseks. Koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel saab õpilasele rakendada tõhustatud tuge või erituge. Kui lapsevanem on andnud nõusoleku soovitude rakendamiseks, kantakse koolivälise nõustamismeeskonna soovitus hariduse infosüsteemi. Nõusolek esitatakse kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

6.9. Rakendatavad tugimeetmed on

- 1) sobiva õpikeskkonna, kohandatud õppevara ning lisavahendite tagamine;
- 2) õppe individualiseerimine (muudatused õppekorralduses või erisused õpitegevuse toetamiseks);
- 3) abiõpetaja tugi ainetunnis;
- 4) osajaga õpe väikerühmas;
- 5) regulaarne tugispetsialisti teenus;
- 6) individuaalse õppekava rakendamine;
- 7) koostöö kooliväliste tugispetsialistide võrgustikuga;
- 8) vajaduse ja võimaluse korral rakendatakse distantsõppe ajal hariduslike erivajadustega õpilasele ka (osalist) kontaktõpet;
- 9) võimalusel õpilase talle sobivasse aine tempo- või väikerühma suunamine;
- 10) õpilaskodu koha võimaldamine.

6.10. Kui klassis on õpilane, kellel on käitumisraskused, mis takistavad oluliselt töötamist koos oma kaaslastega samal ajal samas ruumis, siis järgitakse käitumisraskustega õpilaste juhendamisel ja mõjutamisel järgnevaid tugi- ja mõjutusmeetmeid:

- distsipliiniprobleemide lahendamine õppetunnis;
- vestlused õpilasega (individuaalselt või kaasatud isikutega);
- vanema informeerimine olukorrast ja õpilase käitumise arutamine vanemaga;
- õpilasega tema käitumise arutamine direktori, õppejuhi või tugimeeskonna juures;
- direktori kirjalik noomitus;
- õpilase ajutine tunnist kõrvaldamine;
- käitumise tugikava koostamine;
- konfliktolukorras osalenud poolte lepitamine taastava õiguse meetodit kasutades ja ühise eesmärgiga saavutada kokkulepe edasiseks tegevuseks;
- ajutine keeld võtta osa õppetunnivälistest tegevusest koolis, näiteks üritustest ja väljasõitudest;
- õppenõukogu otsusel ajutine õppes osalemise keeld koos kohustusega saavutada selle perioodi lõpul nõutavad õpitulemused;
- koduõppe rakendamine vanema taotlusel.

6.11. Kool toetab hariduslikult võimekamaid õpilasi, pakkudes nendele järgmisi lisavõimalusi:

- 1) diferentseeritud ülesanded ainetundides;
- 2) kaasõpilaste toetamine mentorina ainetundides;
- 3) võimalusel õpilase sobivasse aine tasemerühma suunamine;

- 4) osalemine teiste õppeasutuste kursustel, võistlustel, konkurssidel ning olümpiaadidel ja nendeks valmistumine nii õpetaja juhendamisel, koos teiste õpilastega kui ka iseseisvalt;
- 5) koostöö uurimis- ja praktiliste tööde protsessis kooliväliste juhendajatega.

6.12. Kahel korra õppeaastas (jaanuaris ja juunis) ja juhul, kui koolivälise nõustamismeeskonna määratud toe rakendamise tähtaeg on lõppenud, hindavad õpetajad ja tugispetsialistid rakendatud tugimeetmete tulemuslikkust, teevad ettepanekud edasiseks tegevuseks ja kannavad andmed õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile. HEVKO teeb andmete põhjal kooli juhtkonnale ettepanekud tugiteenuste rakendamiseks.

6.13. Kui haridusliku erivajadusega õpilasele koostatud individuaalse õppekavaga nähakse ette riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, rakendatakse individuaalset õppekava koolivälise nõustamismeeskonna soovitusi järgides.

6.14. Kui koolis õpib eesti keelest erineva emakeelega õpilane, võib õpilase vanema nõusolekul eesti keele õpet korraldada "Eesti keel teise keelena" ainekava alusel. Õpilaste õppe toetamiseks võib kasutada vaba tunniressurssi.

7. Hindamise korraldus

7.1. Hindamise eesmärgiks on toetada õpilase arengut, tema õppimise sihikindlust ja õppeedukust ning suunata õpilase enesehinnangu kujunemist. Käitumise ja hoolsuse hindamise eesmärk on anda tagasisidet õpilase käitumise kohta tunnis ja tunnivälisel ajal, kooli territooriumil ning kooli üritustel, suunata õpilast järgima käitumise aluseks olevaid kooli kodukorras ja õppekavas kehtestatud käitumisnorme; täitma kooli kodukorra nõudeid, arendada õpilase eneseanalüüsi oskust ning motiveerida õpilast hoolikalt täitma õppeülesandeid ning nendega kaasnevaid kohustusi. Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu, tema teadmiste ja oskuste omandamise protsessi ning lõpptulemuste kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on õpetajale õpikeskkonna kujundamise, õpimeetodite valiku, õppetöö edasise kavandamise ning õppija individuaalse arengu toetamise aluseks.

7.2. Otepää Gümnaasiumis rakendatakse kujundava (õppimist toetava) hindamise põhimõtteid. Kujundav hindamine on õppe kestel toimuv suulises või kirjalikus vormis tagasiside andmine, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, pädevusi ning käitumist ja selle aluseks olevaid hoiakuid ja väärtushinnanguid. Kujundavat hindamist teostavad õpetajad, õpetajad koostöös õpilastega ning õpilased ise. Õpilase pädevuste, hoiakute ja väärtushinnangute analüüsimisse kaasatakse ka lapsevanemad.

7.3. Kujundava hindamise abil saab õppija **tagasisidet** oma sh pädevuste arengu, seniste tulemuste ja vajakajäämistele kohta. Tagasisides keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega ning kirjeldatakse õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi, vajakajäämisi ning edastatakse edaspidisteks tegevusteks õpilase arengut toetavad ettepanekud ehk edasiside. Tagasiside saab õpilane individuaalselt või ka paaris-või rühmatöö tulemusena. Õpilaste konkurentsi õhutamise vältimiseks on lubamatu hinnete/ tulemuste ettelugemine, negatiivse tagasiside andmine õpilasi nimetades klassi ees. Kui kirjalike tööde puhul saab õpilane tagasisidet kirjaliku töö pealt, talletatakse info tagasiside kohta Stuudiumis kokkuvõtva tagasiside koostamise alusena. Stuudiumisse märgib õpetaja tagasiside kui kirjalik töö on kontrollitud, ajaliselt võib see olla varem, kui laps koolis õpetajalt otse tagasisidet saab. Kui õpetaja soovib anda kirjaliku töö kohta suulist tagasisidet klassis, teeb ta seda õpilasele individuaalselt.

7.4. Kujundava hindamise rõhuasetused on õpilaste õppeaine teadmiste ja oskuste eelhindamisel, õpitulemuste diagnoosimisel, õpilaste käitumise ja hoolsuse hindamisel ning õppija

enesehindamisel. **Eelhindamist** kasutatakse õppimise alguses õpilaste eelteadmiste ja oskuste kindlaksmääramiseks, et kavandada õpetuse järjekord ja sobiv õppeviis. **Diagnooshindamisega** selgitatakse välja õppimise esmatulemused või eeldatavad tulemused, õpiraskused ja nende põhjused enne kokkuvõtlikku hindamist. **Enesehindamine** toimub kaasõpilaste ja õpetaja tagasisidele eelnevalt õppija kirjaliku eneseanalüüsina, mis võimaldab õpilasel rohkem hinnata protsessi ja individuaalset arengut. Õpetaja võimaldatud õpilase eneseanalüüs peab toetama eneserefleksioonioskuste omandamist ja eneseanalüüsimise õppimist. Eneseanalüüsi- ja refleksioonioskuste arengusse saab panustada lapsevanem, arutades lapsega läbi koju viidud parandatud ja tagasisidestatud kirjaliku töö.

7.5. Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra nõuded, õppekava väärtused ja pädevused. Hoolsuse hindamise aluseks on õpilase suhtumine õppimisse ja ülesannetesse, tema kohusetundlikkus, töökus ja järjekindlus õppeülesannete täitmisel. **Käitumise ja hoolsuse** kohta saab õpilane järjepidevat tagasisidet

- 1) suulise või kirjaliku kommentaariga Stuudiumi päevikus või kiituse/laitusega Stuudiumis aineõpetajalt ainetunnis ja õppe-eesmärgilistel üritusel, vahetunnis kõikidelt koolitöötajatelt kooli kodukorra nõuetest ning väärtustest lähtuvalt;
- 2) aineõpetajalt ja klassijuhatajalt kirjaliku tagasisidega Stuudiumi päevikus, mis kirjeldab õppetöösse kavandatud ning erinevate meetodite ja hindamisvahendite kasutamisel saadud pädevuste ning õpetaja ainespetsiifikast tulenevate valikute ja klassi kokkulepete/reeglite hindamise tulemusi;
- 3) õpilase enesehindamisega, kus teda suunatakse ise oma käitumist jälgima, analüüsima ja sellele hinnangut andma õpetaja või klassijuhataja poolt koostatud kirjalikke, aga ka suulisi tagasisidevorme (hindamislehti) kasutades.

7.6. Nõuded õpilase käitumisele ja hoolsusele esitatakse kooli kodukorras. Tagasisidet käitumise ja hoolsuse kohta annab klassijuhataja õpilasele ja lapsevanemale suuliselt vähemalt kord õppeaastas toimuval arenguvestlusel.

7.7. Klassijuhataja tutvustab õpilastele käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid õppeaasta algul klassijuhatajatunnis. Ainekst tulenevaid käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtteid tutvustab aineõpetaja õppeaasta esimestel tundidel.

7.8. Õpetaja annab õppe kestel **1. klassi õpilasele** sõnalist suulist ja kirjalikku tagasisidet õppeprotsessis osalemisele ja õpitulemustele, pädevuste kujunemisele. Tagasisidest teavitamine toimub suuliselt ja kirjalikult koolis, kirjalikult Stuudiumi kommentaaride ja koju tutvumiseks viidud kirjalike tööde kaudu. Stuudiumist tagasiside saamisel toetab 1. klassi õpilast lapsevanem. Stuudiumisse kirjutatud tagasiside ei asenda õpetaja suulist tagasisidet ja edasisidet koolis, vaid on sellele täienduseks. Iga trimestri lõpus koostab õpetaja eelnenud kujundava hindamise protsessi põhjal kokkuvõtted õppimise hetkeseisust ning teavitab tagasisidest tunnistuse kaudu.

7.9. Märge “!” tähistab Stuudiumis õpetaja kommentaari või tagasisidet õpilase tööle, käitumisele, hoolsusele vms, olenevalt sellest, millele õpetaja soovib õpilase tähelepanu juhtida.

7.10. Ainealaste teadmiste ja oskuste kokkuvõtlikke ja kokkuvõtvaid tulemusi hinnatakse alates 2. klassist numbriliste hinnetega viiepallisüsteemis või mitmeeristavalt hinnangutega „arvestatud“ ehk „AR“ ja „mittearvestatud“ ehk „MA“. **Kokkuvõtlik hindamine** on tervikliku aineosa õppimise järel omandatud teadmiste ja oskuste hinnangu andmine või hindegga hindamine. Õpetajal on kohustus märkida kokkuvõtlikud hinded ja hinnangud e-päevikusse samal päeval pärast suulist vastamist ning hiljemalt viie tööpäeva jooksul kirjaliku töö sooritamise. **Kokkuvõttev hindamine** on õppeperioodi kokkuvõtva hinde/hinnangu väljapanemine: trimestrihinde/hinnangu panek trimestri jooksul saadud hinnete/hinnangute alusel, aastahinde panek trimestrihinnete/ hinnangute alusel. Põhikooli õpilasi

hinnatakse kokkuvõtvalt trimestri- ja aastahinnetega/hinnangutega, et anda alus õpilase järgmisse klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks. Õppeainetes, mida õpetatakse üks ainetund nädalas, võib õpetaja kokkuvõtva hinde/hinnangu välja panna poolaasta hinde/hinnanguna.

7.11. Viiepallisüsteemis hinnatakse õpitulemuste saavutatust ja kasutatakse punkti- või protsendiarvestust järgmiselt:

- 1) hindeg „5” ehk „väga hea”, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid ning õpilane on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust tulemusest/punktide arvust;
- 2) hindeg „4” ehk „hea”, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele, esineb eksimusi ja õpilane on saavutanud 75–89% maksimaalsest võimalikust tulemusest/punktide arvust;
- 3) hindeg „3” ehk „rahuldav”, kui saavutatud õpitulemustes esinevad puudused vastavalt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele ning õpilane on saavutanud 50–74% maksimaalsest võimalikust tulemusest/punktide arvust;
- 4) hindeg „2” ehk „puudulik”, kui saavutatud õpitulemustes esineb olulisi puudusi ja õpilane on saavutanud 20–49% maksimaalsest võimalikust tulemusest/punktide arvust;
- 5) hindeg „1” ehk „nõrk”, kui nõutavad teadmised ja oskused puuduvad ning õpilane on saavutanud 0–19% maksimaalsest võimalikust tulemusest/punktide arvust. Hinde „nõrk” pannakse ka juhul, kui õpilane keeldub vastamast või ei anna tööd ära.

Kui punktisumma või tulemuse protsent väljendub komakohtades, ümardatakse tulemus õpilase kasuks. Õpetajal on lubatud kasutada viiepallisüsteemi hinnetega miinus „-” ja pluss „+” märke (v.a. trimestri ja õppeaasta kokkuvõtval hindamisel) juhul, kui ta on teavitanud suuliselt õpilasi õppeaasta esimeses ainetunnis antud hindamise erisusest ning kirjalikus vormis Stuudiumis õppeaine päeviku hindamisjuhendis.

7.12. Mitteeristaval hindamisel valib õpetaja soorituse lävendi skaalal 50-60% vastavalt õppeülesandele/hinnatavale tööle ning teavitab sellest eelnevalt õpilasi. Õpilase koolist lahkumisel teisendatakse jooksva aasta mitteeristavad hinnangud, mis on aluseks õpilase järgmisesse klassi üleviimisel, hinneteks järgnevalt:

- 1) Hinde „5” - õppekava õpitulemus on saavutatud täiel määral ja ületatud.
- 2) Hinde „4” - õppekava õpitulemus on saavutatud.
- 3) Hinde „3” - Saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppides oluliste raskusteta hakkamasaamist.
- 4) Hinde „2” - õpilase areng õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda edasisel õppimisel oluliste raskusteta hakkamasaamist.
- 5) Hinde „1” - Areng õpitulemuste osas puudub.

7.13. **I kooliastmes**, sh 1. klassi II ja III trimestril kasutatakse õpilaste teadmiste ja oskuste kokkuvõtlikul ja kokkuvõtval hindamisel mitteeristavat hindamist „arvestatud ja „mittearvestatud“ inimeseõpetuses, klassijuhatamises, liikumisõpetuses, muusikas, kunsti- ja tööõpetuses.

7.14. **II kooliastmes** kasutatakse õpilaste teadmiste ja oskuste kokkuvõtlikul ja kokkuvõtval hindamisel mitteeristavat hindamist „arvestatud“ ja „mittearvestatud“ inimeseõpetuses, klassijuhatamises, liikumisõpetuses. Teistes õppeainetes kasutatakse numbrilist hindamist viiepallisüsteemis. Stuudiumi päevikus ja kirjalikes töödes kirjutatakse hinde või hinnangu kõrvale, sh iga trimestri kokkuvõtval hindamisel õpitulemustest ja pädevustest lähtuv tagasiside. Stuudiumist saadav tagasiside ei asenda õpetaja poolt õpilasele koolis koos selgitustega antud tagasisidet.

7.15. **III kooliastmes** kasutatakse õpilaste teadmiste ja oskuste kokkuvõtlikul ja kokkuvõtval hindamisel mitteeristavat hindamist „arvestatud“ ja „mittearvestatud“ klassijuhatamises. Teistes õppeainetes kasutatakse numbrilist hindamist viiepallisüsteemis. Stuudiumi päevikus ja kirjalikes

töodes kirjutatakse kokkuvõtlikul hindamisel hinde või hinnangu kõrvale õpitulemustest ja pädevustest lähtuv tagasiside.

7.16. Kool võib korraldada tasemehindamist ehk kooli tasemetöid alates 1. klassist õpilaste võimete määratlemiseks ja arendamiseks, ainekava põhiteemaatika ja mõistestiku tundmise ning rakenduskuse mõõtmiseks ning riigi poolt koostatud tasemetöödeks ja eksamiteks kogemuste omandamiseks. Kooli õppenõukogu teeb enne õppeaasta algust otsuse, mis aines ning millal kooli tasemetöö läbi viiakse 1.-8. klassis, arvestades riiklike tasemetööde läbiviimisega. Tasemetööde toimumise tähtajad ja hindamise vorm avalikustatakse kooli kodulehel ning sellest teavitatakse aineõpetajaid, klasside õpilasi ja vanemaid tasemetööde toimumise tähtaegadest ja hindamisvormist septembrikuu jooksul Stuudiumis. Tasemetööde tulemusi kasutatakse kooli sisehindamises, tempoklasside/-rühmade moodustamiseks ning tulemustest teavitatakse õpilasi ja nende vanemaid üldjuhul 10 päeva pärast tasemetöö toimumist.

7.17. Kool tagab õpilasele vajadusel õpitulemuste saavutamiseks järelevastamise ja ümbervastamise võimaluse. Järelevastamise vajadusest teavitab õpetaja õpilast suuliselt ning kirjutab selle kohta informatsiooni Stuudiumisse. Kokkulepe järelevastamiseks sõlmitakse kohe pärast õpetaja teavitust või pärast kooli naasmist õpilase algatusel. Järelevastamise tingimused on järgmised:

- 1) üldjuhul saab õpilane materjali järele vastata üks kord;
- 2) õpetaja võib keelduda järelevastamise aja määramisest, kui õpilane ei ole osalenud eelnevalt kokkulepitud **kohustuslikus** konsultatsioonides;
- 3) järele vastata tuleb materjali, milles teadmiste kontroll on näidanud, et õpilane pole vajalikke õpitulemusi omandanud ning järgmine töö vm vastamise viis ei sisalda eelpool nimetatud materjali;
- 4) kui õpilane ei saa kokku lepitud ajal mõjuvatel põhjustel tulla järele vastama ning ta teavitab sellest vähemalt vastamise päeva hommikul õpetajat, siis antakse õpilasele uus võimalus järelevastamiseks;
- 5) kui õpilane ei tule kokkulepitud ajal järelevastamisele ning pole sellest õpetajat teavitanud, on õpetajal õigus keelduda uue järelevastamise võimaluse andmisest.

7.18. Kui kirjalik või praktiline töö, suuline vastus (esitus), praktiline tegevus või selle tulemus on jäänud hindamata puudumise tõttu, kannab õpetaja e-päevikusse märke „T“ (tegemata), ka „P“ märke (puudumine) kõrvale. Õpilasele antakse võimalus järele vastamiseks, pikema puudumise korral vajadusel eelnevalt konsultatsioonis järele õppimiseks. Kui õpilane ettenähtud ajaks tööd järele ei soorita, on õpetajal õigus märke „T“ kustutada ning asendada hindega „1“. Kui õpilane on töö järele vastanud, kustutab õpetaja märke „T“ ja kannab sisse järelevastamise hinde või hinnangu. Järele vastata tuleb õpilasel üldjuhul 10 tööpäeva jooksul kooli naasmisest või märke „T“ päevikusse kandmisest.

7.19. Kui pärast õpilase haigusperioodi või spordilaagris osalemist järele õppimine ja vastamine langeb kokku trimestrihinde väljapanemise tähtajaga, kirjutab õpetaja e-päevikusse kokkuvõtva hinde asemel märke „MH“ (mitte hinnatud) ning kirjutab trimestri hinde märke „MH“ asemele pärast järelevastamise sooritamist kohustuslikus konsultatsioonis. Kohustusliku konsultatsioonide alternatiivina võib toimuda järeleõppimine ka iseseisvalt õpetaja poolt antud materjalide ja digivahendite abil.

7.20. Kui õpilane puudus koolist olümpiaadi riiklikus voorus, rahvusvahelisel olümpiaadil või võistlusel osalemise tõttu, siis tööd, mida tema klassikaaslased sel ajal tegid ja mis on seotud antud olümpiaadi või võistluse ainega, hinnatakse hindega “5” või “suurepärane”.

7.21. Kui tööd, suulist vastust, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega "puudulik" või "nõrk" või hinnanguga „mittearvestatud“, antakse õpilasele võimalus ümbervastamiseks üldjuhul

10 tööpäeva jooksul ja vähemalt kaks päeva enne trimestri- või poolaastahinde väljapanemise tähtaega. Ümbervastamise sisu ja vormi otsustab õpetaja. Kui õpilane on töö vastanud, kannab õpetaja e-päevikusse ümbervastamise hinde või hinnangu kaldkriipsuga esialgse hinde või hinnangu kõrvale kokkuvõtliku hindamise korral. Kokkuvõtval hindamisel arvestatakse parandatud hinnet. Kokkuvõtva hindamise korral asendatakse "puudulik" või "nõrk" hinne või hinnang „mittearvestatud“ positiivse hinde või hinnanguga. Hinnet "puudulik" või "nõrk" või hinnangut „mittearvestatud“ saab õpilane ümber vastata üks kord. Kui tulemust ei õnnestu positiivsele tulemusele ümber vastata, kirjutatakse ümbervastamise negatiivne hinne või hinnang kaldkriipsuga esialgse hinde või hinnangu kõrvale kokkuvõtliku hindamise korral.

7.22. Kui hindamisel tuvastatakse ebaausate võtete kasutamine (plagiaat, keelatud tehniliste vahendite või tehisaru kasutamine või mahakirjutamine), hinnatakse töö tulemust hindegaga „1“ ning lisatakse hinde kõrvale vastavasisuline kommentaar. Kui õpilane oli tunnis ja ei sooritanud hindelist tööd, siis hinnatakse see töö hindegaga „1“. Aineõpetaja ja/või õppejuht viib õpilasega läbi selgitava vestluse ja õpilasel tuleb vastav töö uuesti sooritada.

7.23. Teise isiku loodud teose või selle osa avaldamine oma nime all ja võõraste seisukohtade esitamine allikatele viitamata või tekstiroboti või tehisaru poolt loodud sisu enda nime all info algallikatele viitamata kasutamine on loomevargus. Üldjuhul hinnatakse loomevarguse ilmnemisel töö hindegaga „puudulik“ või „mittearvestatud“. Sellele järgneb selgitav vestlus õpetaja/juhendaja ja/või õppejuhiga ning õpilasel on võimalus parandada oma töö nõuetele vastavaks.

7.24. Trimestri/poolaasta viimasel viiel õppepäeval pandud hindeid ei arvestata vastava õppeperioodi kokkuvõtva hinde/hinnangu panemisel, vaid need kantakse üle järgmisesse trimestrisse/poolaastasse vastavalt õpetaja töökavale ja kokkuleppele õpilastega.

7.25. Järele vastata ja ümber vastata saab kahel kokkulepitud päeval nädalas 7.-8. tunni ajal selleks ette nähtud ruumis. Õpilane, kes soovib ebaõnnestunud või puudunud kirjalikku tööd järele või ümber vastata, teavitab sellest aineõpetajat vähemalt kaks tööpäeva ette, et õpetajale jääks mõistlik aeg järeltöö koostamiseks. Järeltööd saab õpilane sooritada ka õpetajaga kokkuleppel lõunavahetunni ajal juhul, kui hindamisvorm ning vastamise/töö sooritamiseks kuluv aeg seda võimaldab.

7.26. Kooli hindamisjuhendist lähtuvad täpsemad juhised kirjeldab õpetaja aine Stuudiumi hindamisjuhendis. Sel moel tagatakse juurdepääs informatsioonile ka lapsevanemale.

7.27. Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus saadud kirjalikku sõnalist tagasisidet ja/või hinnet ja/või hinnangut vaidlustada kümne tööpäeva jooksul pärast tagasiside teadasaamist (välja panemist Stuudiumi päevikus), esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendustega. Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.

8. Järgmise klassi üleviimine, täiendavale õppetööle või klassikursust kordama jätmine

8.1. Trimestri- või poolaastahinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmise klassi üleviimise otsus tehakse enne viimase trimestri lõppu.

8.2. Täiendavale õppetööle määratakse õpilane III trimestri lõpus õppeainetes, milles tulenevalt trimestri- või poolaastahinnetest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“ või anda samaväärne sõnaline hinnang. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane õpetaja vahetel juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad ning õppeprotsessis omandamata teadmised ja oskused ning sooritab õpitulemuste saavutamist mõõtvad hindelised tööd. Aineõpetaja koostab täiendava töö kava, mis sisaldab teavet täiendava juhendatud õppe temaatika,

sisu ja mahu ning kavandatud õpitulemuste kohta. Täiendav õppetöö viiakse läbi pärast viimase trimestri lõppu. Aastahinne pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu, arvestades selle tulemusi.

8.3. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang, täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses peavad olema esile toodud kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

8.4. Õppenõukogu otsusega jäetakse klassikursust kordama 9. klassi õpilane RÕK § 23 lõikes 2¹ nimetatud juhul, kui õpilane või piiratud teovõimega õpilase puhul seaduslik esindaja ei esita kirjalikku avaldust põhikooli lõpetamiseks. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või piiratud teovõimega õpilase seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

8.5. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

8.6. 9. klassi õpilasele pannakse aastahinded Eesti hariduse infosüsteemis välja hiljemalt 1. juunil, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

9. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ning nõustamise korraldus

9.1. Koolis tagatakse õpilasele ning vanematele info õigeaegne kättesaadavus õppe ja kasvatuse ning tugisüsteemide korralduse kohta, samuti juhendamine ja nõustamine õppetööd käsitlevates küsimustes. Põhilised infokanalid on Stuudiumi e-päevik ja Suhtluse keskkond ning kooli koduleht. Koolielust ja õppekorralduse muudatustest esmane infoedastaja on klassijuhataja. Õpilase teavitamisega tegeleb vastavalt vajadusele ja suutlikkusele iga koolitöötaja, samuti toetab infolevikut koolis kooliraadio.

9.2. Õpilane ja lapsevanem saavad tagasisidet õpilase arengu ja koolis toimetuleku kohta vestlustes klassijuhatajaga (vajadusel ka teiste õpetajatega või juhtkonnaga), toimuvate arengu-ja probleemvestluste, tugispetsialistide ümarlaua ning Stuudiumi päeviku ja suhtluse vahendusel. Alates 2. klassist on õpilane suutlik lugema ja leidma informatsiooni Stuudiumist.

9.3. Õpilaspäevik 1.- 4. klassis on õpilase aja- ning õppimise planeerimise ning eneseanalüüsi vahend. Õpilaspäeviku täitmist juhendab klassiõpetaja-klassijuhataja, õpilaspäeviku täitmist toetab lapsevanem. Õpilaspäeviku täitmise korda tutvustab õpilastele ja lapsevanematele klassiõpetaja-klassijuhataja.

9.4. Kommunikatsioonis kool-kodu on tähtis teabelevi selgus ja vastavus lapsevanema ootustele. Peamisteks teavitus-ja koostöövormideks perelega on

- 1) üldkoosolek (vähemalt kord aastas) ja klassikoosolekud;
- 2) õpetaja ja lapsevanema vaheline vahetu suhtlemine;
- 3) suhtlus Stuudiumi kaudu või e- kirja teel;
- 4) arenguveestlused;
- 5) klassiüritused;
- 6) infovoldikud vms infomaterjal;
- 7) osalemine kooli sündmustel;

- 8) osalemine, sh kaasatus hoolekogu töös;
- 9) osalemine õppeprotsessis (nt külalistunnid, kodutööde juhendamine, võimalusel projektide ja loovtöö juhendamine). Lapsevanemad on alati oodatud soovi korral külalistunde andma, leppides eelnevalt õpetajaga kokku külalistunni aja ja eesmärgid.

9.5. Õpilasele ja tema vanemale võimaldatakse saada õpilase õpitee valikute ja enesearenguks nõuandeid järgmiselt:

- 1) aineõpetajate juhised õpistrateegiate rakendamiseks ja õppeaine kodus õppimiseks;
- 2) tugispetsialistide nõustamisteenused;
- 3) klassijuhataja korraldatud vestlused, klassijuhatajatunnid ja klassikoosolekud;
- 4) õppejuhi ja/või direktoriga koostöövestlus;
- 5) karjääriinfo ja –nõustamine koostöös Töötukassa ning teiste koostööpartneritega;
- 6) huvijuhi koostöövestlus;
- 7) HEVKO koostöövestlus.

9.6. Kool teavitab õpilast ja vanemat õpilase hinnetest e-päeviku kaudu aastaringselt ja tunnistuse kaudu õppeaasta lõpus paberkanjal. Tunnistused on kättesaadavad ka Stuudiumis. Hindeid ja hinnanguid saab õpilase seaduslik esindaja vaidlustada kümne kalendripäeva jooksul alates hinde teatavakstegemisest. Teatavaks tegemiseks loetakse Otepää Gümnaasiumis hinde kandmist e-päevikusse. Õppeaine peamised teemad, vajalikud õppevahendid ja õpitulemuste saavutamiseks hindamise korraldus arutatakse õpilastega läbi esimeses trimestri või poolaasta ainetunnis. Sügisel 1. klassi astuvate õpilaste vanemaid teavitatakse, sh õppevahendite vajadusest elektroonilise infovoldiku kaudu, mis saadetakse kodudesse paar kuud enne õppeaasta algust.

9.7. Planeeritavad traditsioonilised üritused tehakse õpilasele ja tema vanemale teatavaks õppeaasta algul huvi- ja tunnivälise tegevuse kalenderplaaniga, mis avalikustatakse kooli kodulehel, samuti jooksvalt kodulehel ja Stuudiumi suhtluses reklaamplakatiga. Koolielu sündmuste konkreetne info edastatakse Stuudiumi avaliku kalendri vahendusel. Õppekäikudest teavitatakse vähemalt kuu aega enne nende toimumist.

9.8. Tervise ja tervisekäitumise küsimustes saab õpilane ja lapsevanem individuaalset nõustamist kooli meditsiiniõelt.

10. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

10.1. Kooli toimimise üks aluseid on õpetajate vaheline tihe koostöö. Kooli töötajate kujundamist ühiselt tegutsevaks meeskonnaks võimaldavad ühised koolitused sh koolisisesed koolitused, omavahelised teadmiste ja kogemuste vahetamised, tundide külastamised, õpetajat toetavad formaadid. Igapäevane siseinfovahetus toimub Stuudiumi Suhtluse keskkonnas.

10.2. Koosolekutel (infokoosolek, töökoosolek) teevad koostööd juhtkond, õpetajad ja tugispetsialistid ning vajadusel ka õpilased ja lapsevanemad. Ajamahukad töökoosolekud, koolitused ja gruppitööd viiakse üldjuhul läbi koolivaheaegadel või e-õppe päevadel.

10.3. Koostööd tehakse direktori poolt kinnitatud formaalsetes gruppides (ainesektsioon, haridusprogrammide meeskond, õppenõukogu, tugimeeskond), millel on oma juht ning väljund. Aineülesete eesmärkide rakendamine (lõiming, pädevused), õppetöö ja õppekäikude kavandamine eeldab ainesektsioonide või erinevate ainesektsioonide vahelist pidevat, koordineeritud ja kompleksset meeskonnatööd. Õppenõukoguks vajalikud materjalid ja dokumentatsioon valmistatakse ette töökoosolekutel. Kooli tugispetsialistid moodustavad kooli tugimeeskonna, mille kõik liikmed toetavad aineõpetajaid ja klassijuhatajaid oma valdkonnas nõustades ning õpilaste tugimeetmete rakendamisel. Tugimeeskonna tööd juhib HEVKO.

10.4. Juhtkonnaliikmed toetavad õpetajaid tunnivaatluste, tagasisidevestluste ning üks-ühele kohtumistega.

10.5. Klassi ühelt õpetajalt teisele üle andes jagavad õpetajad üksteisega igapäevaselt vajalikku õppetöö ja õpilastega seotud informatsiooni. Kord poolaastas käib iga õpetaja võimalusel oma kolleegi tundi vaatlemas ning viib vaatlusejärgselt läbi tagasisidevestluse. Pärast individuaalselt või väikeses rühmas läbitud koolitust jagab õpetaja kolleegidega vabalt valitavas formaadis oma uusi teadmisi või oskusteavet.

10.6. Koostööd on võimalik teha mitteformaalsetes töörühmades (nt õpiring, vestlusring), mis põhinevad vabatahtlikkusel, omavahelistel headel suhetel ja huvil ning soovil luua õpilaste jaoks tõhusaid õpikogemusi. Oluline on ühe klassiastme klassijuhatajate meeskonnatöö. Koolis võimaldatakse õpetajalt õpetajale suunatud õppimist ja oma õpetamise autonoomset uurimist, pedagoogilises või teaduskirjanduses avaldatu või uute õpetamisstrateegiate mõju ühist analüüsi, õpitegevusse kohandamist ning oma kogemuse jagamist. Õpi- ja vestlusringide tegevust koordineerib õppejuht.

10.7. Õppetöö planeerimise dokument on töökava, mille sobiva vormi valib õpetaja. Töökava kõige lühem lubatud kavandamisperiood on koolivaheaegade vaheline periood. Õpetaja teeb töökava kättesaadavaks Stuudiumis kooli direktori või õppejuhi nõudmisel. Koolivaheaegadel võimaldatakse õpetajatele tööaeg individuaalseks ja kollegiaalseks töö planeerimiseks.

11. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

11.1. Õppekava demokraatliku arendamise ning täiendamise ja muutmise eest vastutab direktor. Kooli õppekava ja selle muudatused kehtestab direktor põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud tingimustel ja korras.

11.2. Kooli õppekava koostatakse ning seda uuendatakse ja muudetakse, lähtudes põhikooli riiklikust õppekavast ja kooli arengukavast, pidades silmas kooli töötajate, vanemate ja õpilaste soove ning eesmärgi saavutamiseks vajalikke ressursse, samuti tegelikku praktikat kooli õppekava rakendamisel. Õppekava täitmist hinnatakse iga õppeaasta viimases õppenõukogus, kus analüüsitakse õppekava edukust. Kooli õppekava koostamises ja arendamises kasutatakse erinevaid töövorme. Selles töös osalevad kõik õpetajad.